

981204-4

Walter Brugger začíná svůj text „Christentum und Philosophie“ (původně 1947, nyní in: *Kleine Schriften zur Philosophie und Theologie*, München 1984, S. 46) konstatováním: „Christentum ist keine Philosophie; es ist eine Heilslehre, eine Erlösungsreligion.“ Ačkoliv nemám námitek proti tezi, že křesťanství není filosofie, chci se z metodických důvodů zeptat: proč není křesťanství filosofí? a proč je náboženstvím? Není pochyb o tom, že se křesťanství historicky ustavilo v prostředí, plném náboženskosti a různých náboženství, ale také plném všelijakých filosofí. Jak rozpoznáme, že je jen novou odrůdou náboženství, ale není novou odrůdou filosofie? Na čem založíme toto rozpoznání? Nejde jen o pouhý předsudek? Mluvíme-li o „křesťanství“, musíme vyloučit Ježíše Nazaretského, protože ten nebyl a nemohl ještě být křesťanem, ale byl plně židem. Proto nemůžeme užít argumentu, že u Ježíše nenajdeme žádnou filosofii (Rádl říká: žádnou teorii). Nejstarší texty v Novém zákoně jsou Pavlovy dopisy, a ty nepochybně filosofické (event. teoretické) momenty obsahují. Pavel nemá zásadní námítky proti filosofii (alespoň to nelze nikterak prokázat, prokázat lze spíše opak), nýbrž jen proti některým druhům filosofie (výslovně uvádí „filosofie podle tradice“ a „filosofie podle prvků světa“). Na druhé straně nelze popřít, že to byli právě křesťané (a po nich také arabští učenci), kteří se zasloužili o přežití a zachování tradic filosofického myšlení, zejména pak myšlení platónského a aristotelského. Bez křesťanské recepce největších řeckých myslitelů by byla filosofická tradice asi nepřežila (podobně, jako nepřežila v islámu). Ve středověku ani nemůžeme dost dobře odlišovat theology od filosofů, protože dokonce ti největší byli představiteli obojího (jako ostatně už většina církevních otců). Jestliže tedy např. Brugger (a není v tom sám) navzdory této symbióze filosofie s křesťanstvím (a v rámci křesťanství) trvá na tom, že samo křesťanství není filosofí, pak zcela analogicky je třeba postupovat v případě daleko pochybnější „symbiózy“ křesťanství s náboženskostí a náboženstvím. Říká-li Souček, že to, co je na theologovi vidět, je filosof, pak můžeme analogicky říci, že to, co je na křesťanství vidět, je náboženství. A můžeme trvat na tom, že křesťanství navzdory tomu není ani filosofí, ani náboženstvím. A na tom druhém můžeme trvat tím spíš, že se můžeme opřít mnohem víc o některé texty jak novozákonní, tak ještě starozákonní.

(Praha, 981204-4.)